

FRANZÉNIN TALO OULUSSA

Atte Kalajoki

Kyösti Kivimäki - 85

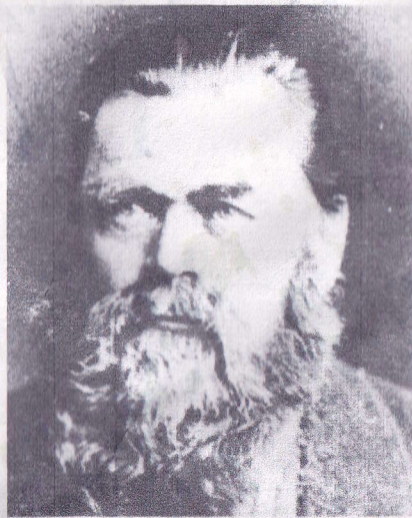
V kot K 10

92.882

KAL

Kauppias Johan (Janne) Franzén Zachriksenpoika, 1787–1849, osti nykyisen Franzénin talon tontin kauppias Samuel Wilhelm Berghiltä 1810 ja rakennutti 1829 talon, joka nyt tunnetaan Franzénin talona. Hän oli myös tehtailija, laivanvarustaja ym., toimi raati-miehenä ja sai 1830 kauppaneuvoksen nimen ja arvon. Vuonna 1841 hän luovutti liiketoimensa pojalleen Frans Johanille. – Valokuva Kiesewetterin maalauksesta, joka kuuluu Pohjois-Pohjanmaan Museon kokoelmiin.

Kauppias Frans Johan Franzén Johaninpoika, 1819–1887, jatkoi isänsä liiketoimintaa ja omisti Franzénin talon vuoteen 1875. Hän oli isänsä tavoin myös tehtailija, oli osakkaana mm. rautaruukeissa ja varusti ja rakennutti purjelaivoja Oulunsalon Wäihä-Warjakan saarella. Hän oli ensin Preussin, sitten Pohjois-Saksan konsuli ja Espanjan varakonsuli. Kauppaneuvoksen nimen ja arvon hän sai 1859. – Kirjoittajan valokuva Elli Saastamoisen kokoelmista.

OULUN KAUPUNGINKIRJASTO
MAAKUNTAKIRJASTO
2 7-05-1987

Edustava rakennusmuistomerkki

Franzénin talo Oulun historiassa

Franzénin talon historiaa ei ole missään julkistettu, vaikka taloa oli jo ennen nykyvaihetta tutkittu ja siitä usein myös kirjoitettu. Olen koettanut koota taloon ja sen omistussuhteisiin liittyvät tiedot aikajärjestykseen. Lisäksi olen koonnut tietoa omistajista ja myös tietoa koko tästä keskeisestä korttelista, vaikka palapelin kaikki lappuset eivät olekaan tallella. Ja lopuksi kerrom eräistä fantastisista suunnitelmista tässä korttelissa, ainakin toinen niistä näihin asti jokin tunteen.

Franzénin talon tontti

Oulun nykyisen Franzénin talon tontti tai ainakin osa siitä on merkitty myös kaupungin ensimmäisiin asemakarttoihin koulutalon paikkana, myös asemakaavaan ennen 1649. Kajaaninkatu, aluksi Stora Kyrkogatan – Iso kirkkokatu, lienee Oulun vanhoista kaduista se, joka parhaiten on säilyttänyt suuntansa, joskin on vaikea vertailla 1600-lukua ja 1824-vuoden asemakaavaa. Tuntuu kuin ensimmäinen koulutontti olisi ollut osaksi nykyisen kadun päällä (tai alla), Oulun ensimmäisen koulumestarin Simon Frosteruksen omin varoin pystyttämä koulutalo sijaitisi joka tapauksessa jonnekin nykyisen Franzénin talon kulmatontilla.

Koulutalon tontti oli vielä 1763 numeroinen. Vasta 1770-luvulla se liitettiin viereiseen Peuronin

tonttiin, jonka seuraavat omistajat olivat kellarimestari Olof Lund, sitten hänen leskensä Margareta Nylander, sitten Nylander–Lundin leski, kauppias Samuel Wilhelm Bergh, joka kuoli 1810. Berghin perikunta möi kauppias Johan Franzénille.

Lund–Nylander–Berghin talo

Margareta Nylander–Lund–Bergh ja hänen toinen miehensä S.W. Bergh näyttäisivät jo ostaneen Kajaaninkadun kulmatonttinsa nro 44:n alapuolella olleen tontin 43, ilmeisesti leski Margareta Spalin-Waickon perikunnalta, tapahtunut 1797 mennessä, jolloin Margareta Nylander kuoli ja Bergh vuorostaan jäi leskeksi. Tällöin siis tämän korttelin koko Kirkkokadun "risti" Kajaaninkadusta Meritullin–, sittemmin Kaupunginonjan – nyt Asemakatuun kuului ensimmäisen kerran samalle omistajalle. On täysin mahdollista, että Kajaaninkadun kulmassa jo tuolloin oli se komea talo, jonka sitten Berghin perikunta möi Franzénille. Viimeistään se on ollut siinä 1805, sillä palovakuutus on päivätty 12.11.1805.

Vakuutuskiirja puhuu yksikerroksisesta puutalosta, mutta kertoo samalla, minkälaisen mahtavan kivikerroksen päällä se lepäsi. Puutalon pituudeksi ilmoitetaan 15 m, leveydeksi 9,5 (sisämitta?), korkeudeksi 1,80–2 m (3–3 3/4 kynnä-

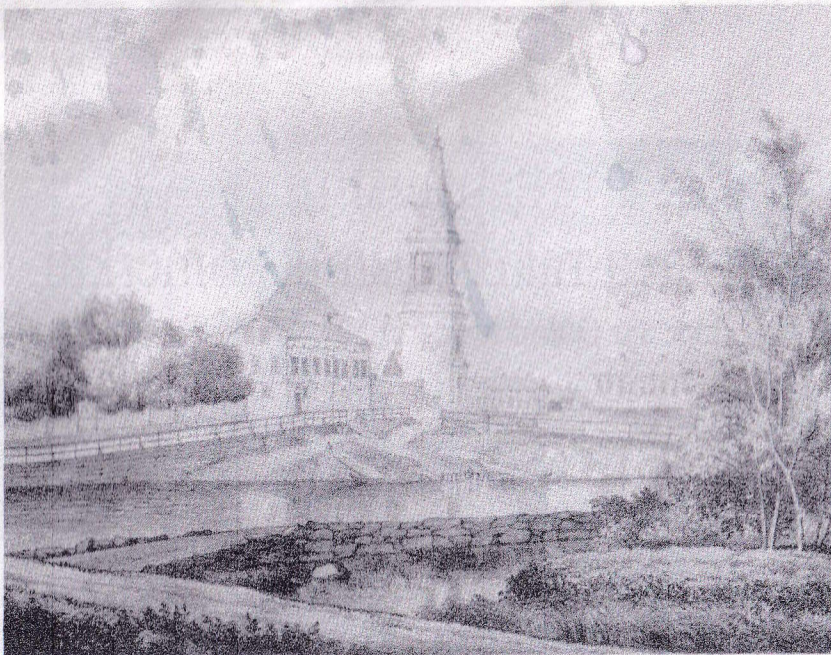
rää). Kivijalan sisään oli tehty makasiini, jossa oli kaksi porttia eli ovea ja viisi pientä ikkunaa, joiden sisäpuolella rautaristikot. Makasiinin alla oli sekä jääkellari että suurrehko tiilistä holvattu kellari. Kivikerros oli muurattu harmaakivestä savella ja kalkkilaastilla. Valitettavasti ei mainita sen läpimittaa, mutta tuntuu selvältä, että se oli sama kuin nykyinen.

Puukerros oli kivimuurista katolistaan 4,70 m eli 22 hirsikertaa. Komeita huoneita siis! Puukerroksesta oli suuri sali, "förrmaaki" eli salongi (eteisestä ensimmäinen), kaksi kamaria ja eteinen, kaikkiaan 7 huonetta. Myös sen talon vintti oli tilava, ja sen itäpäädyssä (kirjankulmalla) oli kamari ja sen molemmin puolin konttorihuone. Kauppakirja kuvaa asian näin: "Brandförsäkrade gården No44 och 43 belägen i denna stads första qvarter utbuds till äbygnad i det stånd, den nu befinns med alt hvad vägg och murfall är."

Tonteilla oli tietysti monta ja monenlaista rakennusta ja mm. kaivo. Selvittämättä tuntuu olevan, tyytykö uusi omistaja Berghin päärakennukseen vai jatkoiko hän taloa.

Oulun Franzéneja

Johan Franzén oli 1810 26-vuotias ja aloittanut kauppiana kaksi vuotta aikaisemmin. Sitä ennen hän oli ollut isäpuolensa kauppias

Tämä on vanhin kuva, missä melkein koko Franzénin talo näkyy. Magnus v. Wrightin piirros Oulusta vuodelta 1856. Piirros Pohj.-Pohj. museossa Ainolassa.

Lars Henrik Keckmanin palveluksessa. Johan oli kauppias Zachris Franzénin ja Helena Schulinin poika, siis jo tuolloin runoilijana tunnetun F.M.Franzénin pikkuveli, 12 vuotta nuorempi. Kun runoilijapoika ei ollut tuntenut kutsumusta kauppatöihin, oli Helena jo käytännöllisistäkin syistä solminut avioliiton L.H.Keckmanin kanssa. Uuden "isän" hoitoonsa saama Franzénien kauppahuone, entinen Schulinin ja sitä ennen Wacklinin, ja koti olivat edelleen Torikadulla nyk. Torikatu 16:n naapurina (vanha numerointi 20/IV), mikä tulokoon tässäkin mainituksi, koska on myös niitä, jotka luulevat tätä Franzénin taloamme runoilijapiispan kotitaloksi.

Vuonna 1810 Johan Franzén meni naimisiin runoilijaveljensä kälven Hedvig Roosin kanssa, joka oli yksi Korkolan aikoinaan kau-

neudestaan kuuluisista yhdeksästä ruususta. Aihe talon hankkimiseen myös se! Huomaamme, että kaikki siis tapahtui vuosi sen jälkeen, kun Suomen sota oli päättynyt Haminan rauhaan ja suuriruhtinaskuntamme liitetty Venäjän keisarikuntaan.

Tulipalo ja uusi talo

Oulu paloi pahimman kerran 23.5.1822 alkaneessa tulipalossa, jäljelle jäi vain 65 taloa 365:stä. Myös Franzénin talo paloi, mutta kiviseinät jäivät pystyyn. Franzénilla niin kuin muillakin oli hätä kädessä. Hän näyttäisikin heti 1822 rakentaneen muutamia puutaloja, osaksi tulipalohirsistä. Uusi asemakaava oli välttämätön, ja se vahvistettiin 1825. Franzénin tontit 43 ja

44 yhdistettiin I kaup.osan numeroksi 15 ja siihen otettiin korttelin keskimmaisesta tontista lisämaata 295 m².

Saatuaan rakennusluvan Franzén pystytti 1828 mennessä kolme puutaloa, mutta vasta 1829 valmistui päärakennus, nykyinen Franzénin talo. Sen rakennuttamisessa käytettiin tietenkin hyväksi jyhkeä pohjakerros. Pituutta kivikerroksella oli n. 15 m. Nyt pitkäsiivu kaksinkertaistettiin nykyiseen vähän yli 30 metriin. Talon leveys katupinnassa on 12,65, ja kivikerroksen täytyy siltä osin olla alkuperäinen. Moisen muurin purkaminen ja siirtäminen ei 1828 ole voinut tulla kysymykseen. Sellaisesta ei myöskään ole mitään jälkiä nykyisen rakennuksen pohjalla.

1805-vuoden palovakuutuskirja ilmoitti kivimuurin korkeudeksi 1,8–2 m. Siihen on kai lisättävä

kivijalan 1,20 m! Ehkä Franzén jo korotuttikin pohjakerrosta! 11.12.1833 hän sitten itse ilmoittaa vakuutusta varten v:n 1829 uuden talonsa mitoituksi kyynärissä 51x21x23,5; kivikerroksen korkeudeksi 7,5 kyynärää, kivijalan korkeudeksi lisäksi 2 kyynärää. Puukerroksen korkeudeksi jäisi metreiksi muutettuna 9,4 kivikerroksesta katonrätystääseen. Ikkunaukkojen läpimitta on 1,2 m. Korkaan-hirsikerroksen päälle tuli myös uudisrakennuksessa korkea vintti itäpäädyn kamareineen. Talo laudoitettiin 1833 ja maalattiin öljyväriä (vaaleahkon keltaiseksi?).

Uuden Esplanadin varrelle — tätäkin etelämaista nimitystä historioitsijat käyttivät — oli syntynyt uljas porvaristalo edellisenä vuonna lopullisesti valmistuneen Engelin uudistaman kirkon ja sitä vastapäätä kaksi vuotta aikaisemmin valmistuneen triviaalikoulun varaksi. Koulun ja kirkon välinen entinen asuinkortteli (sairaala ollut vastapäätä Franzénin taloa) oli jätetty (Kirkko)toriksi.

Tänään Franzénin talo on alkuperäisen näköinen, mutta sisätilat ovat läpikäyneet muutoksia niin huonoon kuin taas hyväänkin suuntaan. Vuonna 1833 oli alakeran 10 huoneesta seitsemän seinät maalattu vesiväreillä. Puukerrok-

sen 13 huoneesta (vinttihuoneesta luvussa?) oli 11 paneeloitu ja maalattu. Saleista on maininta, että seinissä oli maalauksia. Samoin kamareissa oli paperi- tai kangastapetteja öljymaalauksineen, viidessä huoneessa painetut paperitapetit. Lattiat ja katot, uunit, ikkunat, ovet ja lukot olisivat luku sinänsä. Hienoa sisältä ja ulkoa! Ja niin myös vuonna 1886, kun kiinteistön 1884 ostanut Pohjalainen Kirjakauppa Oy on saneerannut ja restauroinut talon moninaiseen uuteen käyttöön kahviloineen, kaikkineen, toteuttajina vastuuntuntoinen Arkkitehtitoimisto Laatio Oy asiantuntevine ja innostuneine työntekijöineen, tukena ja korkeimpana valvojana Museovirasto.

Kulttuurihistoriallinen tyylitalo

Franzénin taloa on tutkittu enemmän kuin Oulun porvaristaloja yleensä, ja paljon siitä on myös kirjoitettu. Museoviraston toimesta talo inventoitiin tilanteen salissa rajoissa jo 1967 ja 1969 siitä kirjoitettiin myös diplomityö Oulun yliopiston arkkitehtiosastossa. Professori Esko Järventausta on kirjoittanut, että Franzénin talo on

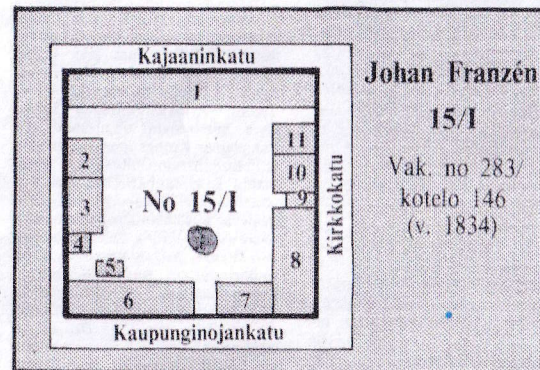
arkkitehtoonisesti ja kulttuurihistoriallisesti Oulun arvokkain profaanirakennus, siis maallinen rakennus, porvaristalo. (Kva 10.1.1965) Arkkitehti Jorma Huusko puhuttelee taloa vaikuttavaksi empirietyyliseksi rakennusmonumentiksi Oulun vanhassa monumentaalikeskuksessa. (Kaltio 6/1977)

Arkkitehti Elma Anttonen toteaa tutkielmassaan, että Franzénien hallinta-aikana talo luultavasti säilyi alkuperäisessä asussaan, siis mm. monine nyt uudelleen löydettyine kattomaalauksineen (oletettu taiteilija kirkkomaalari Johan Hedman) ja hyvin harvinaisine painotapetteineen tai niiden osineen niin kuin myös hävinneine seinien peitoksi kankaalle maalattuine teoksineen. Nyt kattomaalaukset on huomattavilta osiltaan maalattu uudelleen saploonan avulla. Uudistus- ja korjaustyöt on selvästikin tehty pieteetillä.

Franzénin talo edustaa siis empireä eli "keisarityyliä", jonka Suomen tuojana pidetään Carl Ludvig Engeliä. Anttonen mielestä empiren alkuvuotena voidaan pitää rajavuotta 1809, jolloin Suomi liitettiin Venäjään, mutta vasta 1820-luvulta lähtien rehevä ja värikäs venäläinen empire sai enemmän sijaa Suomessa, kun Pietarissa työskennellyt saksalaissyntyinen Engel 1816 kutsuttiin Helsinkiin. Sittemmin hänet nimitettiin intendentinkonttorin johtajaksi. Nimenomaan hän toi arkkitehtuurimme uuden pietarilaisen hengen.

Tämän "keisarityylin", meidän maallikoiden sanastossa usein "Engelin tyyli", edustava tuote on Franzénin talo. Mutta ei edes diplomityön tekijä Anttonen saa todistetuksi Engeliä arkkitehdiksi. Asemakaavauudistuksen takia Engel oli Oulussa kesällä 1824. Toisten mielestä Oulun asemakaava on J.A.Ehrenströmin työ, jonka Engel allekirjoitti, toisten mielestä yhteistyö.

Oulussa Engel oli yhtä paljon kirkon korjaustyön, pappilan rakennustyön, Vanhan apteekin ja nykyisen Kajaanintullin vanhan koulun suunnittelun vuoksi. Ei siis ole mahdollista, että hän olisi ottanut tehtäväkseen piirtää talon myös kauppias Franzénille. Anttonen mielestä muutamia yksityiskohtia sopivat hyvin Engelin työk-

Palovakuutuskirjan piirros 1834/tontista 15/1 (oli suunnikas): 1 päärakennus, 1828; 7 puurakennus, 1832; 2 ja 3, 6 ja 11, puurakennuksia, 1828; 8 huonokuntoinen puurakennus, vanhimmat osat 1822; 9 ja 10 puurakennuksia, 1822; 5 kaivo. (Pertti Juvanin välittämä piirros).

Franzénin talo entisöitynä ja ehostettuna 1986.

si. Toisaalta julkisivusta puuttuu sellaista, jota Engel käytti puuta-loissaan, mutta kieltämättä talon suunnittelussa oli rajoituksena se, että ainakin osa nykyisestä alakerasta oli olemassa.

Mutta: tärkeämpää kuin se, kuka talon on suunnitellut, on tietysti se, mitä hän on suunnitellut ja tehnyt. Sille, jonka silmää "keisarityyli" hivelee, riittänee, että talo nyt joka tapauksessa vaikuttaa niin engela-läiseltä kuin olla voi.

Väärinkäsityksiä

Hallussani on leike, jossa kerrotaan mielikuvituksellinen tarina Franzénin talon taustasta. Kirjoitus on ollut nimettömänä vuoden 1931 Kalevassa, oliskohan "professori" **Arvi Turakan** "löytöjä"! Kumottakoon se nyt edes 55 vuoden jälkeen. Siinä nimittäin kerrotaan, et-

tä kun vanha kirkon tapuli Kirkko- ja Kajaaninkadun kulmassa olisi huonokuntoisena purettu, olisi tapulin muurattu alaosa myyty 1753 kauppias Zachris Franzénille, joka olisi rakentanut näiden kiviseinien sisälle asuntonsa. Siinä olisi sitten viihitty sekä Zachris ja kaunis Helena Schulin että Helenan sisar Anna ja kauppias Jacob Spärman. Kai-ken lisäksi talossa olisi sitten syntynyt Frans Michael Franzén.

Tosiasiassa Oulun ainoa Zachris-niminen Franzén oli v. 1753 vasta yhdeksänvuotias. Hän vei Helenansa vihille 1770, mutta anoppinsa Anna Wacklin-Schulini-
nin kodissa jo em. Torikadun talossa. Siihen taloon nuoret myös asettuivat, ja siinä syntyi Frans Michael. Myös Anna-sisar ja Spärman vihittiin, joskin vasta 1776. Satua siis kaikki. Kirkon tapulikin oli ollut kirkkokorttelissa. Keksittyä on tietysti myös se, että Aleksanteri III olisi vierailut Oulussa.

Lähteitä mm. Elma Anttosen diplomaatti 1969/Franzénin talo; Oulun vanhat kartat; Museoviraston inventointi Franzénin talosta 1967/Ritva Tuomi; Arkkitehtitoimisto Laatio Oy:n piirroslehtiö Franzénin talo; Pohjalainen Kirjakauppa Oy:n moniste Franzénin talo Oulussa; P.W.Snellmanin kauppiasmatrikkeli Handels-societeten... i Uleåborg 1771-1936 (Kalevan kustantama ja painama uusi näköispainos 1986); Oulun historiat; Alf Brennerin Oulun kaupungin perunkirjoituksia; Jorma Westerlund, Oulun kaupunginvaltuusto 1875-1975; Ilpo ja Ritva Okkonen, Pilvilin-
noja ja vesiposteja, 1985; Maija-Liisa Bäckström, Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistys 1896-1976; Anna-Leena Hyry, Susiteista Kaupungintaloksi, Kaleva 24. 8. 1986.

Franzénin talon korttelin omistajia ja asukkaita

Franzénin talon kortteli Oulun I kaupunginosassa oli ainakin jo 1763, kun **Mårten Haxell** laati karttansa, nykyisen kokoinen nelikulmio jaettuna kuuteen tonttiin, ensin jokseenkin tasan kahdeksi yhtä suureksi puolikkaaksi, numeroiden 41 (nyk. Suomen Pankki) ja 42 täyttävässä korttelin lounaisosan. Nämä tontit olivat myös ainoat ne-
liöt. Toisen puolen tontit 40, 43 ja 44 ja numeroimaton koulutontti Kajaaninkadun kulmassa olivat pohjakuvionsa puolesta epämuo-
toisia. Koulutontin itäkulma näy-
täisi työntyneen hivenen kadun päälle. Keskitontti, nro 40, ulottui Kajaaninkadulta Kaupunginojan reunaan ja oli varattu pappilalle.

Waickot, Peuronit, Lundit ja Berghit

Vasta 1700-luvun puolivälistä on tietoja tonttien omistajista. Tontin 43 (nyk. Kauppahotellin kulma) omistanut **Johan Waicko** kuoli 1749 jättäen tontin leskelleen ja samannimiselle pojalleen. Poika **Johan Waicko** lienee ollut kauppa-
mies, koska taloon ilmestyi myös konttori. Hän kuoli 1768, ja tontin peri leski **Margareta Spalin**. (Näy-
tää siltä, että leskivaimot usein esiintyivät tyttönimillään, varsinkin talonomistajina ja kauppiaina.) Margaretan kuoltua 1776 tontin perivät lapset.

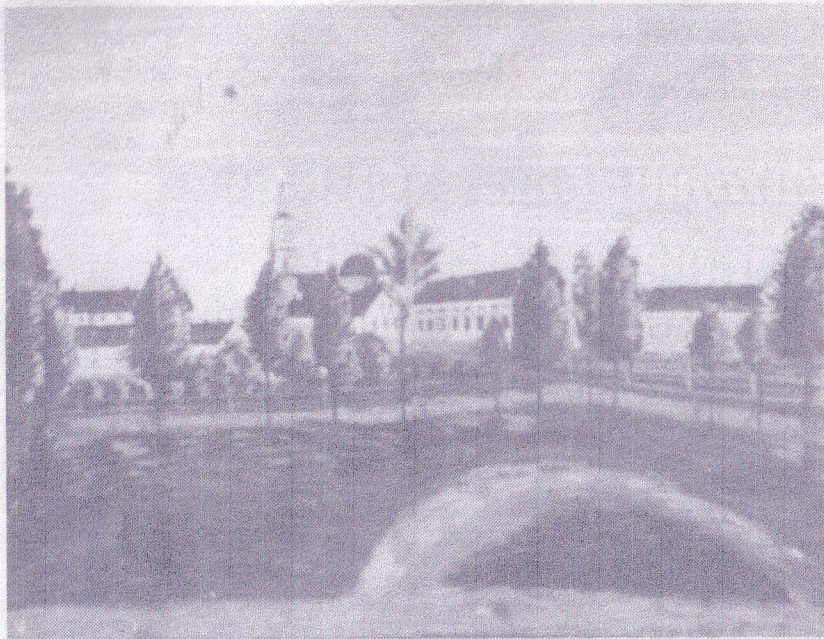
Tontin 44 (nyk. sakaratomillinen Siemssenin talo) ensimmäinen tunnettu omistaja oli kauppias

Veikko Perttusen maalaus n. 1930, etualalla J.F.Kerttulan 1900 rakennuttama kulmatalo. Maalauksen omistaa Ilona Lehmuskoski (o.s. Kerttula), Kerava.

Henrik Peuron, joka kuoli 1770. Uusi omistaja oli hänen poikansa **Johan Henrik Peuron**, jonka aika-

na koulun (kulma)tontti on liitetty nroon 44. Peuron nuoremman vaimo **Magdalena Kokko** kuoli 1778,

Vanhin kuva Franzénin korttelin suuntaan. A.F.Draken maalaus n. 1851 (Pohj.—Pohjanmaan museossa), jossa vasemmalla näkyy osa Franzénin talosta, kulmassa puutalot nyk. Kauppahotellin paikalla.

jonka jälkeen perunkirjoituksessa sanotaan: "gården N:o 44 i första kvarteret med skolhuset och övriga byggnader." Siis tontti 44 koulutaloineen ja muine rakennuksineen. Koulutalo oli vihdoin (ennen 1770) joutunut virkaheitoiksi, kun triviaalikoululle oli rakennettu uusi talo Metelinnmäen alle nykyisten Asemakadun—Uudenkadun risteyskseen. Kaksikerroksinen puinen koulutalo kaksine viireineen seisoikin kuitenkin kulumallaan, ja tietävästi sitä käytettiin kirkon sijaisena, kun vanha puukirkko naapuritontilta oli purettu ja paikalle ryhdytty rakentamaan nykyisen (Tuomiokirkon) muureja. Uusi Sofia Magdalenan kirkko valmistui lopullisesti 1777.

Nyt kulmatontiksi muuttuneen numeron 44 seuraavaksi omistajaksi tiedetään kellarimestari Olof Lund. Hän oli naimisissa Margare-

ta Nylanderin kanssa, joka oli oululainen kauppias Matts Nylanderin tytär ja mm. kuuluisan hovineuvos Johan N:n sisar. Suuria sukua siis! Lund kuoli 1791, ja tontti jäi leskelle. Perunkirjassa sanotaan, että se koulutontteineen sijaitsi pappilan tontin (siis edelleen nro 40) ja Nils Åkerblomin tonttien välissä. Jälkimmäisen on tällöin täytynyt omistaa alapuolella ollut tontti Kirkkokadun ja silloin Meritullinkaduksi nimetyn kadun kulmassa, muutenhan ei synny käsitettyä "välissä". Tontti olisi siis siirtynyt leski Margareta Spalnin lapsilta uudelle omistajalle!

Margareta Nylander puolestaan meni uuteen avioon kauppias Samuel Wilhelm Berghin kanssa, molemmat lapsettomia leskiä. Rouva Nylander (—Lund)—Bergh kuoli 1797, jolloin Bergh peri sekä tontit 44 että 43 eli nyt oli myös 43 siirtynyt

nyt Nylander—Berghille. Sekä tässä että edellisessä perunkirjassa mainitaan erikseen yläkulman koulutalon alla ollut kellari, mikä selvästi viittaa siihen, että Franzénin talon ison kulmakellarin (nyt kellarikabinetti) alta ja osittain sivusta löytynyt kellari on 1610-luvulla rakennetun koulun kellarin jäänne. Linnansaaren jäänne on rinnalla tai jälkeen Oulun vanhin rakennelma. (Elleivät sitten Ynnin alimmat kellarit!)

Runoilija Kallio

Toisen kerran leskeksi jäänyt Bergh oli syntynyt 1750. Jossain asiakirjassa hänet on mainittu myös satulaseppänä. Se on tietysti mahdollista. Hän kirjoittautui kuitenkin jo 17-vuotiaana Upsalan yliopistoon ja sai 1781 porvarioi-

keudet Oulussa. Hän oli myös kauppalaivuri ja purjehti mm. neljä vuotta fissä rakennetun fregatin Hertig Carlin kapteenina. Myös laivanvarustaja hän oli. Vv. 1800—04 hän toimi kellarimestarina. Hän solmi kolmannen avioliittonsa Anna Maria Mennanderin kanssa, joka 2.12.1803 synnytti pojan Samuel Gustaf. Äiti kuoli kaksi viikkoa myöhemmin, Samuel Gustaf jäi Oulun historiaan ja Suomen kirjallisuuden historiaan runoilija Kalliona, jota on kutsuttu myös ensimmäiseksi suomenkieliseksi taidekirjoksi. Siitä muistolaatta Franzénin talon julkisivulla.

Omistajia ja rakentajia

Tontit 43—44 osti Berghin (k. 1810) kuolinpesältä kauppias Johan Franzén, kuten jo alussa kerrottiin. Koulutontin paikalle Kajaaninkadun varrelle koonneen kaksimetrisen kiviseinän päälle rakennetun asuintalon lisäksi tällä "ristin" pituisella tontilla oli useita puita asuin- ym. rakennuksia. Jokseenkin kaikki paloivat Oulun suurpalossa 1822. Johan Franzén rakennutti tarkkaan selostetun päärakennuksensa lisäksi monta muutakin rakennusta uudelleen kaavoitetulle suurontilleen, jonka numero nyt oli 15/1. Vanhat nykyisen Kauppahotellin paikalla olleet rakennukset näkyvät A.F. Draken maalauksessa n. vuodelta 1851, kulmatalon päty Kau-punginjalle päin. Johan Franzénia seurasi omistajana vuoteen 1875 saakka Frans Johan.

Vuoden 1822 palon jälkeen oli Franzénin talon korttelin toinen puoli entisen "pappilan tontin" jäänneksiineen (osahan oli tullut Franzénille) siirtynyt yhtenä tonttina valtiolle, joka oli varannut sen lääninhallitusta ja maaherraa varten. N. 1850 valtio ja kaupunki kuitenkin vaihtoivat tontteja, jolloin edellinen sai tontin, jolla nyt sijaitsee lääninhallitus. V. 1866 pystytettiin uudelle kaupungin tontille Patenimestä siirretyistä hirsistä rakennettu kokoa puutalo, koulutalona (nyk. Päiväkeskus). Muuten luoteisosa oli varattu kaupungintaloa varten.

Asujat ja vaikuttajat

Nuorella Johan Franzénilla oli alusta alkaen menestystä liiketoimissaan, mutta yksityiselämässään hänellä oli surua. Jo toukokuussa 1811 kuoli hänen rakastettu äitinsä Helena Schulin—Franzén—Keckman. Lokakuussa synnytti Hedvig Franzénin tyttären, mutta kuoli itse lapsivuoteeseen vain 21 vuoden ikäisenä. Lapsukainen kastettiin isoäidin mukaan Helenaksi. — V. 1816 Johan F. avioitui raahelaistuneen kauppiaaseljensä Zachriksen raahelaisen kälyn Charlotta Langin kanssa. Pariskunnalle syntyi kolme lasta, yksi heistä 1819 syntynyt Frans Johan, ainoa poika ja kauppahuoneen jatkaja. Myös Charlotta kuoli nuorena, 27-vuotiaana jo 1826.

Johan Franzén luopui 57-vuotiaana liiketoimistaan 1841 ja asettui asumään puurakennukseen samassa pihapiirissä. Kauppahuoneensa hän luovutti Frans Johanille, joka peri tontin yhdessä kahden lankonsa kanssa. V. 1851 F.J. lunasti lankojen osuudet itselleen.

F.J. Franzén, joka oli käynyt Lyypekin kauppakoulun, oli 22-vuotias saadessaan kauppaporvarin oikeudet. Samana vuonna hän avioitui ja toi kauan emännättömänä olleeseen taloon 25-vuotiaan nuorikkonsa Maria Granbergin, oululaisen kauppias G.F. Granbergin tyttären, sisarensa naton. Pariskunnalle syntyi neljä lasta, joista tunnetuin on Varjakkaan maanviljelijäksi asettunut merikapteeni Georg (Jori) Franzén, 1847—1903. Hänen jälkeläisensä ovat ainoa Suomeen jäänyt Oulun Franzénien sukuhaara.

Kummankin Franzénin aikana heidän talonsa on ollut Oulun keskeisimpiä sekä kauppahuoneena että kotina. Sekä Johan että Frans J. olivat, paitsi tervä— ym. kauppiaina, myös erittäin merkittäviä varustajia ja laivanrakentajia. He olivat mukana myös sahayhtiöissä eri puolilla läänin, Frans J. myös rautaruokeissa. Hän oli mukana myös lihin perustetussa Kestilän höyry-sahassa, joka oli lajissaan Suomen ensimmäinen. Johanilla oli Hanhi-saarella (Pakola) laaja puutarha ja nyk. Rauhalan paikalla kasvihuoneet. Hän oli 1828 perustamassa

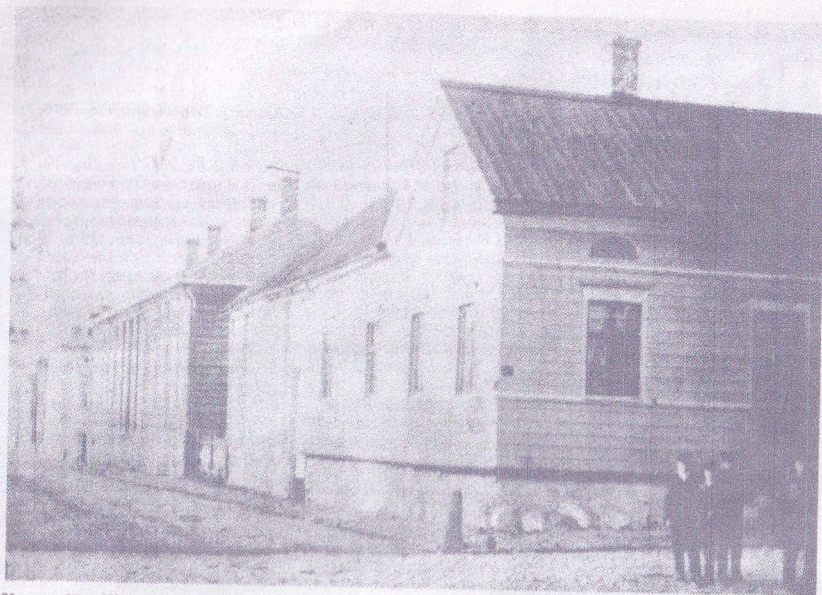
Oulun 1. Talousseuraa, Frans J. F. oli 1845 perustamassa Oulun Säästöpankkia, toimi raatimiehenä ja Saksan ja Espanjan konsulina. Päteviä miehiä varmasti molemmat, sillä Johan sai kauppaneuvoksen nimen ja arvon 46-vuotiaana, F.J. jo 40-vuotiaana, joten hänen on täytynyt nauttia erittäin suurta luottamusta. (Vain Albert Snellmanille on sittemmin myönnetty "kommersseroiti" yhtä nuorena.)

Franzénin kauppahuone näyttää kuitenkin joutuneen vaikeuksiin 1860-luvun näik— ym. kovien vuosien jälkeen, ehkä senkin takia, että F.J. oli liikemieheksi liiankin hyväuskoinen ja joutui ruukkien osakkaana vastaamaan enemmästä kuin mihin varat riittivät. Perimätiedon mukaan juuri tämä aiheutti ensimmäisen konkurssin 1870. Se päättyi kuitenkin akordiin. Vuosi 1875 toi mukanaan toisen konkurssin, ja nyt oli seinä vastassa. F.J. lopetti, kun työtoverina ollut poika Frans ei sairalloisena voinut jatkaa. Hän kuoliikin elämänsä täytettyä 40 vuotta.

Uusia omistajia, tunnettuja vuokralaisia

Vuonna 1875 Franzénin talo ehti käväistä raahelaisella Henrik Sove-luksella, joka jo saman vuoden lopulla mõi tontin taloineen vasta oululaistuneelle kauppiaille Ferdinand Siemssenille. Hän oli syntynyt Lyypekiä ja seurasi Franzénia Saksan konsulina. Siemssenien voisi olettaa asuneen Franzénin talossa ainakin siihen saakka, kun Franzénien aikainen tiilitalo vuodelta 1869 oli rakennettu sittemmin Siemssenin talona tunnetuksi 3-kerroksiseksi tyyliäloksi, jonka tunnusmerkkinä on 5-kerroksinen sakaraharjainen torni.

V. 1885 myös Siemssen joutui konkurssitilaan. Nyt osti tämän suurontin Oulun ehkä mahtavin ja ainakin rikkain kauppaneuvos, itse J.G. Bergbom. Hän rakennutti pihlän puolelle verannan, mutta tuskin asui taloaan, koska hänellä oli komea kaupapakartanonsa Torikatu 15 (Oulu Oy). Kun Bergbom 1893 kuoli, ostivat korttelinpuolikkaan kaikkineen kauppias Petter Oc-

Kauppahotellin kulma 1870-luvulla (ehkä), vasemmalla nykyinen Päiväkeskus vielä vuoraamattomana. Museoviraston kuva.

kenström ja hänen vaimonsa Gerda, joilta se 1897 siirtyi pankintirehtööri Johan Fredrik Kerttulalle. Kerttula rakennutti 1900 nyt Asemakaduksi nimetyn kadun ja Kirkkokadun kulmaan rakennusmestari J.W. Lillqvistin piirtämän kauniin uusrenessanssityylinen talon, kulmassa 3-kerroksinen. Kerttula perheineen asui Siemssenin talossa, mutta Yhdyspankin Oulun-konttori oli uusimmassa talossa.

Kerttulan kuoleman jälkeen 1912 talot osti Pietari Viitanen, jolta ne 1918 siirtyivät Kauppiaitten Oy:lle ja siltä 1936 liikemies Arvo Liskolle. Lisko rakennutti Kerttulan talon "päälle" 6-kerroksisen hotellitalonsa, Kauppahotellin. V. 1980 Liskon perikunta möi tontin kaikkine taloineen liikemies Väinö Paakille, joka jatkoi hotelli-ravintolaa varsin perusteellisen saneerauksen jälkeen.

V. 1984 Paakki sitten möi Franzénin talon Pohjalainen Kirjakauppa Oy:lle. Vasta tällöin, lähes 200 vuotta jälkeen, Franzénin talolle erotettiin oma tontti. Franzénin talolle koitti uusi aika. Vuonna 1973,

kaupungin ja valtion jälleen vaihdettua tontteja, valmistui Franzénin naapuriksi arkkitehti Aarne Ehojen piirtämä Suomen Pankin Oulun-konttori.

Franzénin talon kuuluisimpia vuokralaisia on Sara Wacklin. Hän palasi Ouluun 1830 ja vuokrasi sukulaiseltaan Franzénilta huoneet uutta tyttökouluun varten. Se toimi tässä talossa neljä vuotta, jonka jälkeen Sara Elisabeth lähti päätyäkseen 1835 aluksi Pariisiin. Sara Elisabethin koulu ei ollutkaan mikä hyvänsä musterinkoulu, kaikella kunnioituksella, sillä siellä opetettiin mm. ranskaa.

Oulun keskustan 1882-vuoden suurpalon jälkeen jäi vuokratiloissa toiminut lääninhallitus kodittomaksi ja vuokrasi aluksi huoneet Franzénin talosta. Lääninhallituksen siivellä tuli taloon Oulun kaupungin säätöpankki, joka vielä niihin aikoihin toimi ikään kuin lääninkanslian kainalossa. Tapahduttiin siis Siemssenin isännöidessä. Lääninhallitus oli ollut vuokralaisena 1882-vuoden paloalueella.

Vv. 1896—1902, siis Ockenströmin ja Kerttulan vuosina, oli Oulun Suomalaisella Klubilla muutamia huoneita 2. kerroksessa ja 1927—39, Kauppiaitten Osakeyhtiön ja Liskon aikana, asui 2. kerroksesta Oulun Kauppaklubi. Tällä välin toimi 2. kerroksessa jonkin aikaa kahvila Klistola. Ravintolatoiminta on siis alkanut viimeistään 1896 ellei jo sata vuotta aikaisemmin eläneiden kellarimestareiden aikana. Franzénin talosta tunnetaan myös monia jopa kuuluisia yksityisiä asukkaita. Siinä asui poikasena tuleva kuvataide-ekspertti Gösta Stenman ja kouluvuosiinaan Sotkamon rovastin Elias Lönnrotin nuoria, mm. murteenutkijana tunnettu lehtori Lauri Lounela ja vintillä aloitti taiteilijanuransa näyttelijä Rauni Luoma, ison kokonsa takia usein "Jumalan-Luomaksi" kutsutun maanmittausinsinööri Juho Luoman tytär.

Franzénin talon niin kuin koko korttelinkin historia on värikäs luku Oulun historiaa.

Pilvilinnoja Franzénin korttelissa

Oulu-seura ehdotti 1966 Oulun kaupungille, että se ryhtyisi toimenpiteisiin Franzénin talon hankkimiseksi kaupungin omistukseen ja sen jälkeen saneeraisi ja restauroisi talon joko kaupungin moninaisten kulttuuriyhteisöjen käyttöön tai välittömästi omaan käyttöönsä, esimerkiksi kaupunginjohtajan virka-asunnoksi Helsingin malliin. Ehdotus ei kiinnostanut. Ensimmäistä kertaa Franzénin talo, joka sijaitsee kaupungin omistaman (koulu)tontin rajanaapurina, ei suinkaan ollut huomion kohteena. Sitä oli sekä tarjottu kaupungille että kaupunki oli tavoitellut sitä omakseen, tavoitteiden ja tarjousten koko ajan käydessä epätahdissa. Sata vuotta sitten Franzénin koko tontti olisi tipahtanut kaupungille kuin kypsä hedelmä, mutta — ei kelvannut.

Franzén-Siemssenin talo tarjolla

Konsuli Ferdinand Siemssenille vuoden 1875 aikana oston kautta raahelaiselta Henrik Sovelukselta siirtynyt Franzénin talon tontti 15/1 näyttää olleen eräiden Oulun kaupunginvaltuutettujen mielessä, kun valtuusto 28. 12. 1875 kokoontui vuoden viimeiseen istuntoonsa.

Kokoontumispaikkana näyttäisi tuolloin olleen kauppias T. V. Liljebloomin talo. Jorma Westerlund siteeraa historiikissaan Oulun kaupunginvaltuusto 1875—1975 valtuuston pöytäkirjaa, johon on kirjattu (taloasiana harkinneen) valtuuskunnan lausuntona mm., että "on valiokunta hädänsä välttämättömyydeksi katsonut, että kaupunki ennen pitkää hankkii itselleen oman huoneiston, johon voisivat mahtua kaikki sen virkailaitokset - -". Oli herännyt epäily, että jos esim. Liljebloomin kartano joutuisi toiselle isännälle, niin...

Westerlund tietää kertoa, että kaupunki pyrki naapurioikeuden nojalla saamaan omistukseensa ent. Franzénin tontin liittääkseen sen omaan tonttiinsa, jolle se kirjoittajan mukaan (ainakin myöhemmin) suunnitteli omaa taloa, ja että riitaa käytiin aina senaatin oikeusosastoa myöten. Kaupunki ei kuitenkaan saanut pyörtöoikeutta.

Samanaikaisesti näyttää myös uusi talonostaja Siemssen olleen asialla, sillä hän on kirjoittanut Oulun kaupunginvaltuutetuille juuri samana kokouspäivänä 28. 12. 1875 ja tarjonnut taloaan ja ilmeisesti kahtakin vuokralle, mihin tarjoukseen pormestari J. Fr. Gummerus, Siemssenin mukaan, oli ollut hyvin tyytyväinen. Kirjalliseen tarjoukseen oli liittynyt Siemssenin signeeraama piirustus vuokralle tarjotusta huoneistoista niine muutoksineen, jotka tarjouksen tekijä oli katsonut välttämättömiksi. Vaikuttaa siltä, että ainakin pormestari oli ollut tyytyväinen myös näihin ehdotuksiin.

Hieman myöhemmin näyttäisi kaupunki jo ryhtyneen, ehkäpä hyvässä uskossa "oikeuden voittoon" eli siihen, että se saa Franzén-Siemssenin tontin haltuunsa eikä vain vuokralle, suunnittelemaan yhdistettyä raatihuonetta ja kaupungintaloa Franzénin-Siemssenin talojen kortteliin. Kaupungin usko oli niin vahva, että se tilasi piirustukset arkkitehti Theodor Deckeriltä joka oli eräs merkittävimmistä sen hetken arkkitehteistä. Ja Decker piirsi. Nämä joksikin tunte-mattomiksi jääneet piirustukset tulivat yllättäen julkisuuteen viime vuoden lopulla, kun Pohjoisen julkaisi Ilpo ja Ritva Okkosen sekä kauniin että upean teoksen *Pilvilinnoja ja vesiposteja/Kulta-ajan arkkitehtuuria Pohjolan valkeassa kaupungissa*.

Pilvilinnoja...

Okkosten kirja sisältää 175:llä suurikokoisella sivullaan 63 eri rakennuskohteen alkuperäispiirustukset värikuvina, suuria ja pieniä, julkisia ja yksityisiä Oulun sitemmin joko toteutettuja tai todellakin vain pilvilinnoiksi jääneitä rakennuksia. Okkoset tekivät kirjansa Oulun kaupungin rakennusviraston arkistosta löytämistään pääosin unohtuneista piirustuksista ennen muuta ihastuksesta näihin alansa taideaiheisiin. Toimittajat ovat oikeassa huomauttaessaan, että tällaiset alkuperäispiirustukset muodostavat oman grafiikan lajinsa arkkitehtuurin alalla ja että niitä voi katsella aivan omana taitee-

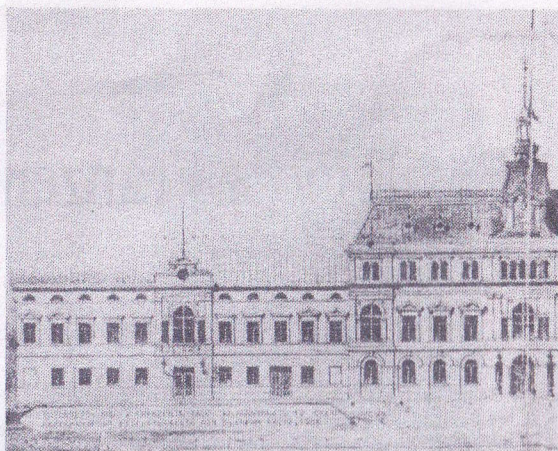
naan. Piirroksat tarjoavat läpileikkauksen 1800-luvun puolivälistä 1930-luvulle. Kirjan arvoa vielä nostaa professori **Esko Järventauksen** esipuhe *Arkkitehtuuria Pohjojan valkeaan kaupunkiin*, erinomainen täydennys näiltä osin vajavaiseen Oulun uusimpaan historiankirjoitukseen.

Suunnitelma Oulun raatihuoneen ja kaupungintalon yhteiseksi rakennukseksi Kajaaninkadun varrelle on varsinkin ajankohtaan katsoen mahtava ja mielestäni huikaisevan kaunis ja tyylikäs. Katsoessamme oheista piirustusta olemme varmaan kaikki yksimielisiä siitä, että tämä rakennus toteutettuna olisi monikymmenkertaisistanut Oulun vanhan monumentaalikeskukseen arvon: **Engelin** Lyseotalo ja kirkko **Bassin** torneineen vastakaisilla sivuillaan, **Franzenin** empirietalon tyyliensä jatkeita Raatihuone-Kaupungintalo Kajaaninkadun puoleisella "ristillä", jota vastapäätä valtion tontti odottamassa sittemmin toteutettua **Ahrenbergin** ja **Lindqvistin** Lääninhallitusta, joka tuo mieleen hollantilaisen renessanssin (Järventaus).

Ferd. Siemssenin 10. 11. 1877 päivätyn kirjeen mukaan arkkitehti Decker oli 12. maaliskuuta 1877 päiväämässään piirustuksissa ottanut mukaan ne muutosehdotukset, jotka Siemssen oli tehnyt talojensa pohjapiirustuksiin tarjotessaan niitä vuokralle 28. 12. 1875. Siemssenin vuokralle tarjoamat olivat **Franzenin** talo Kajaanin- ja Kirkkokadun kulmassa ja kaksikerroksinen tiilitalo Kirkkokadun puoleisen pääportin alapuolella eli sen talon perusrakennelma, jota sittemmin on voitu kutsua Siemssenin taloksi (rajanaapurina nykyisin Kauppahotellin kulmatalo). Kuten todettiin, tämä talo oli paikalla 1869 ja siis jo **Franzenin** aikana. Mutta kun Siemssenin vuokratarkouksesta ja kaupungin Deckeriltä tilaamasta piirustuksesta ei tullut mitään, rakennutti Siemssen v. 1879 mennessä Kirkkokadun kivitälönsä kolmannen kerroksen ja talon tunnusmerkiksi usein mainitun sakaraharjaisen tornin.

Deckerin suunnitelma

Th. Deckerin lähtökohtana oli **Franzenin** empirietalo. Sen keskelle,

Th. Deckerin suunnitelma Oulun yhdistetyksi raatihuone-kaupunkikadun kulmaan. Kuva on Iipo ja Ritva Okkosen kirjassa *Pilvilinna* sesta kuvaamana.

nykyisen pääsisäänkäytävän kohdalle, hän näyttää suunnitelleen ulkoneman eli risaliitin, jossa oven yläpuolella toisen kerroksen ikkunarivin tasalla on korkea pyörökaari-ikkuna. Risaliitti päättyy räystään yläpuolella olevaan lanterniiniin.

Torikadun kulmaukseen oli suunniteltu **Franzenin** talon peilikuva (nyk. SP:n talon paikalle), minkä lisäksi uusi kulmarakennus olisi vielä jatkunut Torikadun puolella täysin saman tyyliensä "**Franzenin** talona". Piirustuksessa tätä rakennuskompleksia kutsutaan kaupungintaloksi.

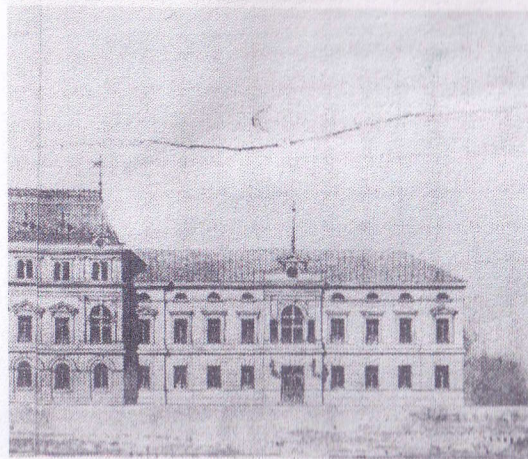
Siipirakennusten tyyliä olisi noudatettu myös korttelin keskelle rakennettu 3-kerroksinen raatihuonerakennus, jonka keskirisaliitti olisi jatkunut romanttisena "raatihuoneentornina". Raatihuone ja kaupungintalo olisivat täyttäneet koko tontin (nykyinen Suomen Pankki). Nykyinen Päiväkeskuksen tontti on merkitty varatuksi reaali- ja kauppaopistoa varten.

En malta olla luettelematta, mihin tarkoitukseen kaupunki vuonna 1876 katsoi tarvitsevana huoneita ikimassassa virkatalossaan. Nyk. **Franzenin** talon 1. kerrokseen

arkkitehti on merkinnyt tilat mm. rahatoimistolle, kamreerille, kassanhoitajalle ja kassaholville, palosammutusvälineille (sitä varten uusi sivuovi), vahtimestarin asunnolle. 2. kerrokseen on varattu huoneet rahatoimikamarille, kokoushuone, yksityinen neuvotteluhuone, arkistohuone ja ehdotettu huoneet "kaupunginklubille" (Stadsklubb), kansankirjastolle ja esitelmänpitoa varten.

Kirkkokadun puolella oleva em. "uutisrakennus" 1869 näyttää liittyneen lähinnä edelliseen. Sen 1. kerroksessa on tilat mm. konttorille, vanginvartijainhuoneelle ja neljälle putkalle. 2. kerroksessa mm. velkavankihuoneelle, valvonta- tai vartiuhuoneelle ja ruokailuhuoneelle.

Keskelle "ristiä" suunnitellun raatihuoneen 1. kerrokseen on varattu tila poliisikonttorille, varastetun tavaran säilyttämistä varten, huutokauppakamarille varastointeen, maistraatin vahtimestarin huoneistolle (2+1), jopa kloseille. 2. kerrokseen suunniteltiin todistajien odotushuoneita, neuvotteluhuoneita, maistraatin istuntohuoneita, raastuvanoikeuden istuntohuoneita ja kaupunginviskaalin

aloksi **Franzenin** talon jatkona Kirkkokadun kulmasta Torin vesiposteja, 1885, tässä Ali Byströmin alkuperäispiirustukseksi.

työhuoneita.

Kaupungintalon Torikadun kulmaukseen oli suunnitella 1. kerrokseen huone porttivahdille, vahtimestarin huoneet, iso keittiö, taloudenhoitajan huone, suunnittelu- ja huone "för aktionskamareföreståndare" (ei ole suomen- ja ruokahississä) sekä paikka ruokahississä varten. 2. kerrokseen oli varattu tila kaupunginvaltuutettujen kokoushuoneelle, joka samalla toimisi juhlasalona, valtuutettujen kansliahuoneelle, arkistolle ja neuvottelu- ja huoneelle.

Hieno suunnitelma jäi pilvilinnaksi. Piirustuksetkin unohtuivat lähes 110:ksi vuodeksi.

Kaupunki vuokraa ja suunnittelee

Kaupunki joutui muuttamaan kokouspaikkansa ja virkahuoneensa pois Liljebloomin talosta. Uusi vuokranantaja oli kelloseppä **Ahlstrand**, jonka talo oli Kirkkokadun ja Hallituskadun kulmatontilla (nyk. SYP). Tässä komeassa puutalossa piti valtuusto iltakokousta sinäkin kohtalokkana marraskuun

2. päivänä 1882, kun tuli pääsi irti kadun toisella puolen olleen Uuden apteekin kellarista, tuo tuhoisa palo, joka vei kaikki rakennukset Pakkahuoneenkadun ja Kaupunginon väliltä Kirkkokadusta rantaan saakka. Seuraavana vuonna konsuli Siemssen olisi myynyt tonttinsa ja talonsa kaupungille, mutta valtuusto hylkäsi tarjoukset 10. 5. 1883. Valtuusto oli saanut kokouspaikakseen **Franzenin** talon naapurina olleen suuren puutalon (nyk. Päiväkeskus), joka oli siirtynyt ala-alkeiskoululta reaalkoululle, joka sekään ei sitä enää tarvinnut. Samaa taloon olivat väliaikaisesti päässeet myös maistraatti ja poliisikamari.

Kolmannenkin kerran **Franzenin**-Siemssenin talo oli tykryllä, kun Siemssen jo v. 1885 alkupuolella joutui konkurssiin. Talo olisi saatu pakkohuutokaupassa kenties polkuhinnalla, kirjoitti **K. F. Kivekkään** *Kaiku* 17. 2. 1886, mutta että "kaupunki huolii viisi koko talosta." *Kaiku* totesi, että valtuustolla olikin komeampi olopaikka kuin koskaan. Kokouksessaan 18. 2. 1886 valtuusto päättikin olla ostamatta Siemsseniltä. Varsinainen syy oli se, että kaupunki oli

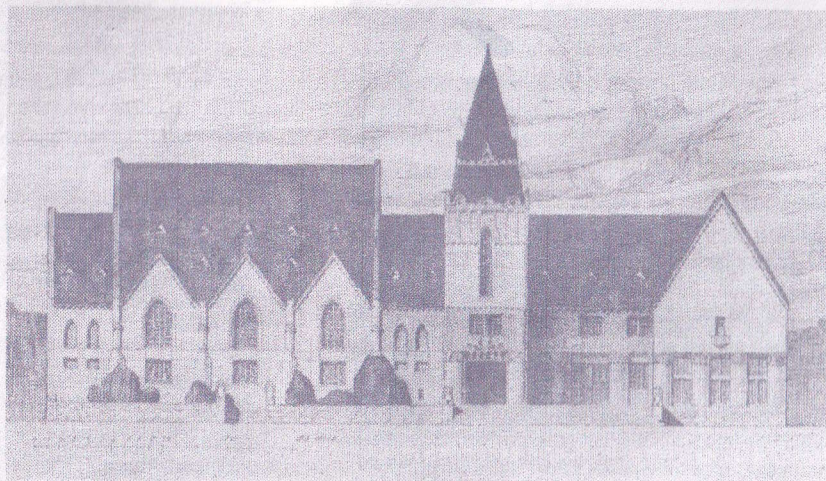
jo 26. 6. 1884 liittynyt Seurahuone Oy:n osakkaaksi ostamalla osakkeita 75000 mk:lla. Yhtiön omistama vanha Seurahuone, entinen **Westerlundin** salonki, oli palanut 1882, ja yhtiö oli ryhtynyt suunnittelemaan uutta taloa. Osakkuuden myötä kaupunki sai maksuttoman oikeuden juhlasalin käyttöön. Muuten se jäi Seurahuoneen ulkopuolelle. Omaksi kaupungintaloksi valmistui vasta 1894 nykyinen Poliisilaitoksen talo, jonka torsoksi jääneen 2-kerroksisen **Granbergin** kivitalon kaupunki oli lunastanut ja rakennuttanut meille tutuksi tulleen asuun.

Uusi pilvilinna

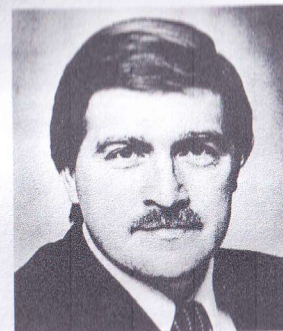
Kaupungin kiinnostus **Franzenin** korttelin ei loppunut edellisiin kaavailuihin. Vuonna 1902, kun kauppaneuvos **K. A. Snellman** oli kaupunginvaltuuston puheenjohtajana, järjesti kaupunki kilpailun saadakseen omistamalleen tontille Kajaaninkadun varrella vastapäätä **Franzenin** puistoa edustavan talon kirjastolle ja sen siivellä Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistyksen historialliselle museolle. Otsikkona oli "Oulun kansankirjastokilpailu". Voittajaksi julistettiin **Gesellius-Lindgren-Saarisen** ehdotus "**Cecil Rhodes**", mahtava luomus, jonka näemme oheisena. Se tuo ensimmäisenä mieleen Kansallismuseon, jota silloin ei ollut vielä olemassaakaan, eri asia, miten tämä kivilinna olisi istunut vanhan monumentaalikeskuksemme arkkitehtooniseen ilmapiiriin! Elettii jugendin ja kansallisromantiikan kulta-aikaa, ja varsinaisen katseenvangitsijahan talo olisi ollut!

Kaupunginvaltuustossa näyttää tuolloin istuneen myös pankintirehtööri **J. F. Kerttula**, jonka tyyli-talosta on ollut puhetta.

Oheisen voitaneen ehdotuksen ja suunnitelman kokonaisuudessaan tuo aikojen jälkeen ensi kerran julkisuuteen **Maija-Liisa Bäckström** kirjoittamassaan *Pohjois-Pohjanmaan Museoyhdistyksen 80-vuotishistoriikissa 1896–1976*. — Sekä voittanut ehdotus että kahden seuraavan piirustukset sisältyvät alussa mainitsemani **Okkosten** kauniiseen kirjaan *Pilvilinnoja ja vesiposteja*.

Gesellius—Lindgren—Saarisen I palkinnolla palkittu ehdotus 1902 Oulun kansankirjasto- ja lukusalitaloksi museotiloiheen tontille, jolla nyt on Suomen Pankin toimitalo. Okkosten kirjassa julkaistu kuva Maija-Liisa Bäckströmin historiikista Pohjois—Pohjanmaan Museoyhdistys, 1976.

Seppo Rounaja, toimitusjohtaja. Franzénin talo toimii Pohjalainen Kirjakauppa Oy:n yhtenä osastona

FRANZÉNIN TALO tänään.

Toiminta:

- ravintolatoimintaa
- A-oikeuksin, myös tilausravintolana
- kahvila, jossa oman leipomon leivonnaiset.

Käytettävissä olevat tilat:

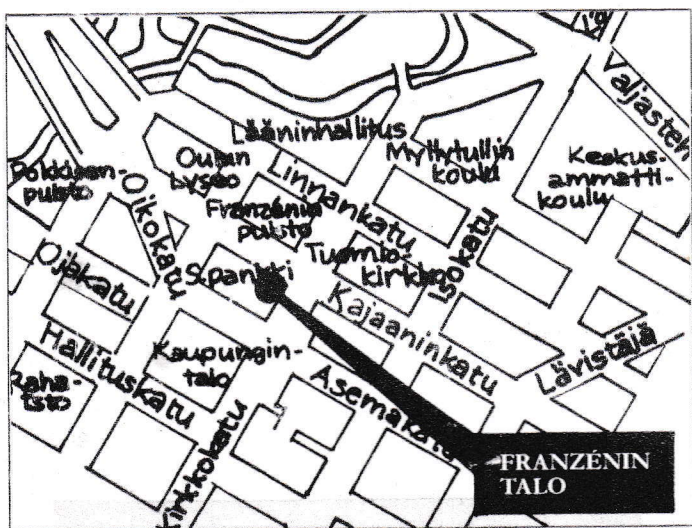
- 2 lounassalia
- 1 kahvilasali
- 4 kabinettia
- saunaosasto kokoustiloiheen.

Tilat soveltuvat perhejuhliin, kokouksiin, koulutukseen ym.

TERVETULOA!

Kirkkokatu 2
90100 OULU
puh. 981-13 224

V kot K70
92.882

564N9831724
KALAJOKI, ATTE
FRANZENIN TALO OULUSSA